

1
Adelaidės
Lietuvių
ŽINIŲ

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical

Nr. 12 (24)

Adelaidė, 1961 m. birželio 15 d.

II Met.

BOLŠEVIKINI TERORĄ PRISIMENANT

Pereitą sekmadienį, birželio 11 d. Adelaidės miesto salėje buvo surengtas iškilmingas minėjimas-koncertas prisiminti bolševikų įvykdytą šturpų masinių išvežimų terorą, nuo kurio taip skaudžiai nukentejo ir šiandien tebekenčia Lietuvių, Latvių ir Estų Tautos.

Minejimą, kuris sutrauke pilnutėlę salę žiūrovų (o jų tarpe šiame lietuvių buvo daug daugiau, negu kitais metais) tenka laikyti tikrai pasisekusi. Be pabaltiečių, kurių Taryba ši minėjimą rengė, čia dalyvavo penki senatoriai ir visa eilė žymių australų. Svarbiausiu kalbėtoju buvo senatorė Nancy E. Buttfield, o ją papildė geografijos profesorius Dr. K. W. Thomson ir teisės lektorius I. I. Kavass. Įmdami Baltų Tautų tragediją pavydžiu, kalbėtojai koncentravosi pasauliniame komunizmo pavojuje ir reiškė vilties, kad kenčiančių tautų atstovai, kaip gyvi bolševikinio teroro liudininkai, visada stoves kovos prieš bolševizmą priekyje. Būdami vispusiškai naudingi Australijai, lietuviai, latviai ir estai ypač gali daug prisidėti aktyviai įsijungdami į kovą prieš komunistus pačioj Australijoje. Kaip senatorė Buttfield nurodė, pakanka tik saujalės komunistų, kad santvarka krašte būtų pakeista bolševikų išbandytu metodu.

Lietuvių, latvių ir estų chorai, o taip pat latvių ir estų solistai antroje dalyje išpildė meninę programą. Pasigesta lietuvių solistų (G. Vasiliauskienė pakviesta net Melbournan dainuoti panašiam koncerte).

Minėjimą-koncertą prieš ir po gražiai paminėjo "Advertiser". Pirmadienio laidoj be aprašymo buvo idėta ir nuotrauka, vaizduojanti tris pabaltietes tautiniuose drabužiuose.

Koncerto metu svečiams buvo išdalintas Pabaltijo Tautų manifestas ir specialus leidinys Voice of Freedom

2

PUIKUS LIETUVIŲ CHORO PASIRODYMAS

Tokia antrašte aprašė "The Murray Pioneer" Lituania choro koncertą ir tą aprašymą žemiau rasite ištiesai:

"Lietuvių Choras, atvykęs iš Adelaidės Lietuvių Bendruomenės, šeštadienio vakare Renmark Institute davė koncertą, tinkamai supuolanti su švietimo savaite.

Koncertą suorganizavo Renmarko Gerųjų Kaimynų Taryba ir puikus pasirodymas sulaukė gausių plojimų iš didelės ir įvertinančios auditorijos. Prityrusioje dirigento Vaclovo Šimkaus vadovybėje choras paliko ypač puikų įspūdį savo atliekamų dalykų spindėjimu. Savo pirmu išėjimu choras atliko šešias liaudies dainas ir vėliau vėl buvo girdimas gražiai parinktų ir įvairių dainų pynėje. Sopranas Gene Vaskas pasirodė esanti labai gabi dainininkė ir jos pasirinkti dalykai, į kuriuos įėjo ir keletas lietuviškų dainų, susilaukė tikrai nupelnytų plojimų. Akomponavo žinoma Pietų Australijos pianistė Dorothy Oldham, kurią taip pat girdejome trijuose nuotaikinguose piano solo dalykuose. Ji tarp kitko pagyrė Renmarką išsigijus labai puikų naują pianiną.

Lietuviai liaudies šokių šokėjai spalvinguose tautiniuose drabužiuose buvo labai patrauklus priedas įvairioj programoj.

Burmistras (Mr. J. J. Thompson) išreiškė Renmarko padėką už labai puikų koncertą ir taip pat padėkojo ponios W. J. T. vadovaujamai Gerųjų Kaimynų Tarybai!

To paties laikraščio įvairenybių skyriuje kartu buvo paskelbtas kitas aprašymas apie koncerto pranešėją Leoną Gerulaitį. Jis skamba šitaip:

"Pilnas supratimas. Lietuvių choro pasirodymo šeštadienio vakare pranešėjas Leonas Gerulaitis, kuris tuoju pat užimponavo publikai, kalbėjo laisvai angliškai su patraukliu akcentu. Prisistatydamas jis pareiškė, kad jam buvo pavesta pravesti šį pasirodymą, nes, nežiūrint kaip kiti žmonės jį supranta, jis puikiai suprantas save. Šis pasisakymas parodė publikai jo greitą samojaus jausmą ir per visą programą Leonas buvo publikos labai mėgiama asmenybė".

"The Murray Pioneer", 1961.5.4. Vol. 68, Nr. 18).

DAINŲ ŠVENTĖS KONCERTO PLOKŠTELE

Plokšteleje įdainuota 12 dainų. Tai brangus pirmosios mūsų Dainų Šventės atsiminimas kiekvienam lietuviui. Ši IP plokštele, ją dabar užsisakant, kaštuoja £2.10.0. Užsisakyti pas V. Šimkų (tel. 71-2772) arba L. Gerulaitį (tel. 57-4044). Partitina su užsakymais negaišti. Plačiau "M.P." Nr. 21 iš V. 30.

APYLINKĖS VALDYBOS PRANEŠIMAI

Suvažiavimo ir Meno Dienų reikalu

Iš Krašto Valdybos gautas oficialus patvirtinimas, kad Krašto Tarybos atstovų suvažiavimas ir Meno Dienos 1962 metais įvyks Adelaidėje. Jei Krašto Valdybai pavyks susitarti su A. L. F. A. Sąjungos vadovybe, sporto švente taip pat įvyktų Adelaidėje. Apylinkės Valdyba netrukus kvies organizacijų atstovų posėdį aptarti suvažiavimo reikalus.

Padėka už gautus drabužius

Memmingeno lietuvių bendruomenė per Apylinkės Valdybą atsiuntė Adelaidės lietuviams padėką už dežę drabužių. Tie drabužiai yra dalis siuntos, kurią Apylinkės Valdyba paruošė iš adelaidiškių suaukotų drabužių ir išsiuntė Lietuvos Raudonajam Kryžiui Vokietijoje 1960 metais.

Visuomeninių organizacijų pasitarimas

Apylinkės Valdyba, atlikusi išanginius paruošimus, š. m. birželio 23 d. šaukia Adelaidės lietuvių visuomeninių organizacijų atstovų posėdį, į kuri kvietimai buvo išsiuntinti šiomis dienomis. Posėdžio tikslas yra išsiaiškinti, nustatyti ir bandyti pašalinti kliūtis, inėšančias nesantai- ką į Adelaidės lietuvių bendruomenės gyvenimą.

METINIŲ LIETUVIŲ NAMŲ VAJŲ PRADEDANT

Birželio 12 d. Lietuvių Namuose susirinko metinio Lietuvių Namų vajaus talkininkai aptarti vajaus pravedimo reikalus. Į talkininkus pirmiausia kreipėsi ALS pirmininkas V. Raginis. Padėkojęs jiems už ligšiol nuveiktus darbus, jis nurodė, kad metinio vajaus tikslas sutelkti lėšų bendruomeninių namų metinei skolai mokėti ir vykdyti visuotinio susirinkimo pavidimus antram namų pristatymo etapui, kuriam pamatai jau nulieti. Reikia lėšų statybai vykdyti.

Susirinkime dalyvavęs Apylinkės Valdybos pirmininkas J. Jonavičius, išreiškė gilų įsitikinimą, kad visuomenė, kaip ir ligšiol, nuoširdžiai remis savus bendruomeninius namus, kuriais vis plačiau naudojamosi lietuviškam veikime. Apylinkės valdyba tą vają, kaip ir visą Lietuvių Namų akciją, visomis išgalėmis remia.

Vėliau talkininkai aptarė techniškes vajaus pravedimo detales ir skirstėsi pasiryžę vają pradėti liepos pradžioje.

Atsišaukimas į visuomenę tilps kitam numerį. Tai bus jungtinis Apylinkės Valdybos ir AL Sąjungos kreipimasis.

ORIGINALUS KULTŪROS FONDO ŽYGIS

Kaip jau minėjome, Kultūros Fondas Lietuvių Namuose gegužės 28 d. buvo surengęs gražiai pavykusi jaunimo koncertą, kurio programą išpildė Adelaidės lietuviškas jaunimas. Koncerto programą sudarė skambinimai pianinu, grojimai smuiku, baleto gabalėliai ir deklamacijos.

Kadangi programoje dalyvavo tiek vos pradedantieji, tiek ir toliau pažengusieji arba net konservatorijos studentai, tai ir dalykai savo išpildymu buvo labai skirtingi, tačiau į koncertą atslankiusieji tikrai nenusivyle. Besidžiaugdami jaunųjų pasirodymais, visi suprato koncerto skatinančią auklėjamąją tikslą.

Jaunieji, kaip atrodo, daugiausia domisi pianinu. Per koncertą net tryliką jaunųjų rodė savo sugebėjimus šioje srityje: M. Damaševičiūtė, V. Keršytė, L. Launikaitytė, M. Masiulytė, K. Pacevičiūtė, D. Tugaudytė, G. Straučkaitė, A. Morkūnaitė, M. Keršytė, V. Mikeliūnaitė, R. Klimušauskaitė, V. Vilčiukaitė ir K. Rudzinskas. Programos dalyviai čia išvardinti pasirodymo eilės tvarka. Toliausiai muzikoj pažengusieji V. Vilčiukaitė ir K. Rudzinskas tikrai išsiskyrė iš visos pianistų eilės. Be šių dviejų, išskirtinas ir V. Straučkas, kuris, V. Vilčiukaičiai akomponuojant, smuiku pagrojo du dalykėlius.

Piano-akordeno muzikos gabalėlių pateikė du puikūs mūsų jaunuoliai L. Vosyliūnas ir G. Pimpe.

Su baleto numeriais pasirodė sesutės L. ir A. Blandytės, o taip pat A. Tugaudytė, kuriai akomponavo jos sesuo Dovilė Tugaudytė.

Deklamacijas ant savo trapių petukų tvirtai išnešė D. Viliūnaitė, vienintelė, deja, šios šakos atstovė.

Pirmas šios rūšies koncertas, reikia tikėtis, nebus paskutinis, nes jis, be poros valandų malonumo žiūrovams, pasirodė vispusiškai naudingas jauniems menininkams, kurių didelei daugumai teko pirmą kartą pasirodyti viešai. Ne tik Kultūros Fondas, bet ir kitos organizacijos turėtų jungtis krūvon, kad sudarytų sąlygas jauniems, pamėgusiems meną, reguliariai pasirodyti lietuviškai bendruomenei. Jaunimo koncertai su didele nauda visiems galėtų virsti tradiciniais metiniais mūsų jaunųjų pasirodymais, kurie, laikui begant, išpopuliarėtų ir viestų savotiška, jaunimo svente, perpildyta jaunatve ir lietuviškumu. Nauda iš to būtų didesne, negu šiandien galime spręsti.

15.6.1961 m.

Adelaidės Lietuvių Žinios

5 psl.

Specialus L.Ž. priedas

LIETUVIŲ VETERANŲ S-GOS "RAMOVĖS"
DEŠIMTMEČIŲ ŠVENČIANT

I ANTRAJŲ DEŠIMTMEČIŲ

Rašo Ramovės pirmininkas Č. J. Zamoiskis

V i e t o j e i . Ž a n g o s .

Gelbėdami gyvybes ilgais gurguolių karavanais, jie apleido šavus laukus ir kaimus. Vienas kitas žengdamas per rubežių pasisėmę gimtos žemės saują, kaip relikviją prispaudę prie krūtinės ir pasijuto esąs nepageidaujamu svečiu tautos, kitais matais ir vertybėmis sveriančios žmonės ir gyvenimą. Beieškodami Wirtschaftsamt'uose ir Wohnungsamt'uose išsigelbėjimo, vietoje pasų ir ašmens pažymėjimų, su didele meile ir pasididžiavimu kalbėjo apie partizanus, kovą su bolšvizmu ir Maskva ir apie rytuose kraują liejančius brplius - savus batalijonus.

N u e i t a s k e l i a s .

Po keleto mėnesių iš belaisvių stovyklų ir ligoninių grįžo sulyse ir suvargę batalijonų kariai. Jie rado UNRRA'os globoje esančius "brolius", bet nerado broliškumo. Daugelis turėjo padėti nemažą pastangų prisijungti ir patekti į tvarkingai sudarytus DP sąrašus.

Laikas viska nudildė, tapo užmiršti kartumas ir pažeminimas. Naujuose kraštuose ginklo ir kovų draugai surado vieni kitus, surado kovose nedalyvavusius, senus kuopų, pulkų ir įvairių ginklo rūšių prietelius - bendro likimo ir vienodo pašaukimo vyrus. Gyva tapo idėja, gyvas duotos priesaikos prisiminimas. Spontaniškai buvo įkurta Lietuvių Atsargos Karių Sąjunga "Ramovė" bent keliose vietose tuo pačiu laiku ir tuo pačiu vardu. 1951 m. birželio mėn. 10 d. iniciatorių grupė sušaukė steigiamąjį susirinkimą ir buvo įkurta L.A.K.S. Ramovė Adelaidėje. Dešimt metų praėjo nuo tos dienos. Ta proga tenka pažvelgti atgalios ir prisiminti ir pasverti veiksnius, padėjusius Ramovei būti tokia kokia ji jaučiasi šiandieną, tai vyrų ir moterų sambūris, tvirtai nusistatęs ir

15.6.1961 m.

Adelaidės Lietuvių Žinios 6 psl.

tretyje ginti tas vertybes, kuriomis apsišarvojęs lietuvis karys savo krauju sukūrė tai, ką dabar vadiname Lietuvos Istorija. Jo valios ir pasiaukojimo šėšelyje subrendo ir pati tauta.

Pasistatę sau prieš akis visais amžiais nesikeičianti lietuvio kario pavyzdį, per šitą dešimtį atgyventų metų ramovėnai pasiliko ištikimi savajai karinei tradicijai - tarnauti tautai ir tėvynei. Išjungę asmenišką motyvą, visada buvo pirmieji ten kur jaute, kad labiausiai bus naudingi ir galės geriausiai pasitarnauti visų mūsų bendram tikslui - kovai už Nepriklausomybę.

Š i a n d i e n a ...

Šiandieną, nagrinėdami save dešimtmečio proga, mes jaučiame, kad daug ko esame nepadarę ir nenuveikę. Neturime nieko ką galėtume išmatuoti yardais ar svaisais ir dėl to gal būt kai kam būsime sunkiai suprantami. Neturime sau nei namų, nei rūmų. Žinoma, galėtume juos turėti, jei rastume tai reikalinga. Nesteigėme nei savo mokyklos, nes mums rūpi suaugęs lietuvis ir tautinis ir valstybinis jo supratimas. Dešimties metų patirtis rodo, kad susipratusių ir valstybiniai subrendusių lietuvių auga ir padori jaunoji Lietuvos karta, kad ir tretyje. Nesusibūrėme į uždara ratelį ir visuomeninius reikalus dar vis statome aukščiau už privačias linksmybes. Nesukūrėme jokių sąjudžių ar centrų ir nebandėme trumparegiškų sprendimų jėga ir užkulisiniais veikiniais primesti kitiems. Nesumaišėme anarchijos su demokratija ir neniekiname, bet gerbiame viską, kas tik atstovauja laisvą ir Nepriklausomą Lietuvos Respubliką, su visais jaunos valstybės negalavimais ir trūkumais. Leidžiame ir norime, kad kiekvienas turėtų savo asmenišką nuomonę ir pasauližiūrą, neniekiname, jei kas turi skirtingą. Mylejome ir mylime brolių lietuvių ir kviečiame į mūsų rikiuotę ...

15.6.1961 m. Adelaidės Lietuvių Žinios 7 psl.

V e i d u i a n t r a j i d e š i m t m e t i . . .

Ar pasikeisime per antrąjį dešimtmetį? Atsakome tvirtai ir aiškiai - NE. Tikrieji ramovėnai ir ateityje pasiliks už tas vertybes, kurios nesikeičia kas dieną ir kurių negalima pakeisti net ir norint. Savitarpių, sugyvenimą ir vienybę laikydami pagrindiniais veiksniais kovoje už prarastą Nepriklausomybę ir pastangose neišnykti be pėsako tremtyje, rems visus žygius nukreiptus ta kryptimi. O pradėtai viešai skleisti erezijai, kad šitas (dažnai ne visai švarus) varžymasis ir dirbtinai sukurta neapykanta davė tai ką dabar turime, netiki. Nedrįstant niekam apskaičiuoti ką vieningas energijos ir lėšų sutelkimas būtų atnešęs, tenka tenkintis ir atsiiektais rezultatais. Tačiau ramovėnai netiki, kad šitu keliu einant galima bus pasiekti "happy end". Laiko perspektyvoje žvelgdami į netolimą mūsų valstybės praeitį, ramovėnai žino, kad tvirtas noras ir pastangos, valia, darbas ir susiklausymas yra ramovėno ir bendrai kiekvieno lietuvių pagrindiniai kelrodžiai, atliekant viena iš svarbiausių pareigų žmogaus žemiškoje kelionėje - pareiga Tėvynei. O kas yra įpratęs drausmingai atlikti vieną pareigą, tam nėra sunku vykdyti ir kitas, išeinančias iš Dievo arba sukurto paties gyvenimo.

S a v i e s i e m s . . .

Drausmės ir susiklausymo pavyzdžiu, atliekant pareigas, turime būti mes patys - vakaryksčiai kariai iš pašaukimo, o šiandien - ramovėnai. Prisimindami pašaukimą ir iš jo išeinančius išipareigojimus, neturime teisės nusiiminti ir pesimizmu užkirsti šalia mūsų esančius tautiečius. Tvirtai tikime ateitimi ir mūsų norų ir pastangų tikrumu, kaip lygiai kad tikime, kad mūsų tėvyne vėl bus laisva, nes žinome, kad nėra amžinos tironijos, bet dar geriau žinome, kad laisvės be kovos ir pasiaukojimo niekas neduoda. O laisvės sau ir Tėvynei norime ir ją turėsime.

L. V. S. "RAMOVĖ" PIETŲ AUSTRALIJOS SKYRIUS

(ADELAIDĖ)

Pokarinė emigracija iš Europos atbloškė į Ade-

laidę ir apylinkę apie 2000 tautiečių, kurių tarpe buvo nemažas nuosimtis buvusių aktyvios tarnybos ir atsargos karininkų. Visai natūralu, kad jau 1950 metų gale buvo kilusi mintis bet kokia forma įkurti buvusių karių draugiją. Pirmasis šią mintį iškele ir entuziastiškai emėsi darbo ltn. K. Taparauskas. Sudarius iniciatorių grupę, šis klausimas buvo nuodugniai apsvarstytas ir prieita išvados, kad draugijos kūrimas yra reikalingas. 1951 m. birželio mėn. 10 dieną buvo sušauktas steigiamasis susirinkimas v. Juozapo bažnyčios saleje ir įkurta Lietuvos Atsargos Karininkų Draugija. Į pirmąją valdybą buvo išrinkti:

- A. Levickis - pirmininku
- K. Taparauskas - sekretorium
- A. Rūkštelė - išdininku.

Veiklos pradžioje sąrašinis narių skaičius buvo 36.

1951 metų liepos mėnesio 18 d. draugija buvo užregistruota P.L.B. Adelaidės Apylinkės Valdyboje.

Tuo pačiu laiku buvo gauta žinių, kad J.A.V. veikia atsargos karių sąjungą "Ramoves". Kai po ilgesnio laiko pasisekė gauti "Ramoves" Centro Valdybos antrašą, tuoj pat buvo sušauktas visuotinis narių susirinkimas, kuris vienbalsiai nutarė, kreiptis į Centro Valdybą su prašymu priimti draugiją nariu. Spalių mėn. 16 d. buvo gautas iš Centro Valdybos teigiamas atsakymas. Lietuvos Atsargos Karių Draugija tuoj pat persiorganizavo į Pietų Australijos "Ramoves" skyrių ir pradėjo veikti vadovaujantis "Ramoves" Statutu ir Centro Valdybos beandraščiais.

Buvusią "Lietuvos Atsargos Karininkų Draugiją" sudarė tik buvę karininkai. Persiorganizavus į "Ramoves" skyrių, automatiškai atsivėrė durys ir visiems kitiems atsargos kariams. Šis faktas buvo paskelbtas kolonijoje, bet rezultatai buvo menki. Nors padėtis tuo laiku neatrodė tragiškai, bet vėliau - žymiai ir neigiamai atsiliepė į skyriaus veiklą. Nuo 1955 metų prasidėjo nauja emigracija - šį kartą į J.A.V.. To pasekoje Pietų Australijos "Ramoves" Skyrius neteko tokių energingų veikejų, kaip dailininkai A. Rūkštelė ir A. Marčiulionis, žinomas skautų vadas V. Štasiškis, ltn. Lasauskas ir kitų. Tai kurie nariai verčiami gyvenimo sąlygų išvyko darbams į provincijos gilumą, arba persikėlė į kitas kolonijas.

Pirmųjų penkių metų skyriaus veikla galima didžiuotis. Buvo savistoviai rengiami išpūdingi Kariuomenės Šventės minėjimai su turiningomis paskaitomis ir meninėmis dalimis. Buvo rengiama visuomenei aktualiais klausimais paskaitos. Talkininkauta kitoms organizacijoms, o ypač skatams ir savaitgalio Mokyklai. Domėtasi 16-tos asarimo gimnazija ir kariais esančiais Vokietijos ligoninėse su atatinama finansine parama.

Vienas iš gražiausių Kariuomenės Šventės minėjimų įvyko 1953 metais. Iškilmingose pamaldose už žuvusius karius nevysi tautiečiai galėjo tilpti bažnyčioje, kur kolonijos kapelionas Kun. Dr. Jatūlis pasakė gražų tai dienai pritaikytą pamokslą. Vakare įvyko Exelsior salėje viešas minėjimas dalyvaujant daugumai žymiausių kolonijos menininkų. A. Rūkšteles paskaita - "Dvasinis atgimimas" iššaukė gilų dalyvių dėmesį. Tuo pačiu metu buvo plašinamas gerai techniškai pavykęs ir turingas Adelaidės ir Melbourne skyrių išleistas 1500 tiražu vienkartinis leidinys "Apkričio 23-ji".

Apitaliniu darbu tektų laikyti skyriaus iniciatyvą organizuojant talkininkavimą C.J.Kersten rezoliucijai remti. Kruopštus darbas buvo apvainikuotas storu pluoštu vertingos medžiagos, kuri buvo pasiūsta į J.A.V. atatinkamom žinybom.

1956 - 60 metų laikotarpis jau nepasižymėjo energinga veikla. Buvo surengiami tik kuklūs Kariuomenės Šventės minėjimai, metiniai visuotiniai susirinkimai bei vienas kitas savitarpinio pobūvis. Šiuo laikotarpiu didžiausias skyriaus nuopelnas tai iškelimas reikalo iškilmingai paminėti Žalgirio mūšį ir talkininkavimas A.L.B. Apylininkės Valdybai jį pravedant. Dėl valdybos narių nepastovių antrašų, ilgesniam laikui buvo nutrūkęs ryšis su Centro Valdyba.

1960 metų pabaigoje buvo nutarta vėl suaktyvinti "Ramonė" veiklą. Pirmoji priemonė - padidinti narių skaičių. Pravesta propoganda žodžiu ir raštu šį kartą davė gerus rezultatus. Narių skaičiaus pakilo iki 60, Kariuomenės Šventės proga išrinkta nauja valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis taip: C.Zamoiskis - pirmininkas, ... Levickis - sekretorius ir J. Jasys - išdininkas. Naujoji valdyba sparčiu žingsniu grįžta į ankstyvesnius entuziastingo darbo laikus. Dažnai daromi valdybos posėdžiai ir visuotiniai susirinkimai, rengiami savitarpinio pobūviai ir gegužinės, organizuojama jojimo, šaudymo ir ramovenų moterų sekcijos.

Tenka pažymėti, kad vienintelė kolonijoje organizacija, kuri pareiškė protestą Brazilijos užsienio reikalų ministeriui dėl Lietuvos diplomatinės atstovybės buvo "Ramovė". Nuoširdžiai pažadėta talkininkauti paskaitomis, pamokomis ir sporto populiatinimu bendruomenės savaitgalio mokykloje. Ta pati parama ir broliška pagalba bus teikiama visiems tiems, kurie jos ieškos ramovėnų tarpe.

A. Levickis

LIETUVIŲ TAUTOS KOVOS UŽ SAVO ŽEMĘ IR LAISVĘ

Seniesiems aisčiams (baltams) prieš maždaug 4000 metų atėjus į Nemuno šalį ir, susimaišius su čia gyvenančiais finais, dabartinių suomių-estų proteviais ir tuo sudarius lietuvių tautos užuomazgą, visą laiką teko ginti savo žemę ir laisvę nuo atejūnų. Daugelis tų kovų liko užmirštos. Šiame straipsnyje noriu chronologine tvarka išvardinti svarbesnes iki šiol žinomas lietuvių tautos kovas už savo laisvę ir žemę. Noriu, kad lietuvių tautos dalis, šiuo metu gyvenanti Adelaideje, prisimintų tuos žigius ir vyrus, kurie kovojo ir mirė, kad tauta laisva gyventų ir dar kartą išakmiai pakartoti šventą tiesą: "Tas laisvės nevertas, kas negina jos".

- IX amžiuje kautynės tarp kuršių, danų ir švedų
prie Apuolės ir Jūrpilio.
- 1205 m. Kunig. Žvelgaičio žygis į Estiją - kautynės prie Rygos.
- 1236 m. Saulės kautynės su kalavininkais.
- 1260 m. Kautynės prie Durbės ir Skuodo su kryžiuočiais.
- 1261-70 m. Didysis prūsų sukilimas prieš kryžiuočius.
- 1256 m. Mindaugo žygis į Livoniją.
- 1277 m. Antrasis prūsų sukilimas
- 1279 m. Kautynės prie Kernavės su kalavininkais
- 1336 m. Pilėnų kova. Žuvo kun. Margis.
- 1341 m. Veliuonos kautynės. Žuvo D.L.K.Gediminas.
- 1348 m. Strėvos kautynės.
- 1362 m. Kauno išgriovimas.
- 1364 m. Veliuonos kova.

15.6.1961 m. Adelaides Lietuvių Žinios 11 psl.

- 13 1370 m. Rudavos kautynės
 1370 m. Vilniaus kautynės su kryžiuočiais.
 1362. m. Algirdo mūšis su totoriais ties Melynaisiais vandenimis.
 1368 m. Pirmasis Algirdo žygis į Maskvą
 1370 m. Antrasis Algirdo žygis į Maskvą
 1390 m. Yorkslo mūšis su totoriais
 1310 m. Žalgirio mūšis
 1435 m. Pabaisko mūšis.
 1500 m. Vedrošos kautynės su Maskva.
 1506 m. Kova su totoriais prie klecko.
 1514 m. Kova su Maskva ties Orša.
 1564 m. Kautynės Ula.
 1605 m. Kautynės ties Kirchholmu .
 1632 m. Kovos su Maskva dėl Smolensko.
 1654 m. Kautynės su Maskva ties Šklovu.
 1794 m. Sukilimas prieš rusus.
 1831 m. Sukilimas prieš rusus.
 1863 m. Sukilimas prieš rusus.
 1919-20 m. Nepriklausomybės karas.
 1923 m. Kova dėl Klaipėdos.

Be čia išvardintų svarbesnių 33 karo žygių ir kovų, galima drąsiai teigti, atskirų kautynių yra įvykę kelis simtus kartų daugiau. Taip pav., Algirdo-Kęstučio valdymo laiku tik kryžiuočiai ir kalavininkai padarė 96 žygius į Lietuvą. Tuo pat laikotarpiu lietuviai užpuolė šių ordinių valdomas žemes 32 kartus. Laike šių 128 žygių, savaimė aiškų, vyko didesnio ar mažesnio masto kautynės.

Didžiojo prūsų sukilimo metu įvyko 77 didesnės kovos, o kiek mažesnių kautynių nėra žinių. Pagaliau, kiek įvyko atskirų kovų trijų Lietuvos sukilimų prieš rusus metu.

Lietuvos Nepriklausomybės kare minimos tik kelios žymesnės kautynės: Radviliškio, Kėdainių, Širvintų; Alytaus, Gryvos, Daugpilio, o kur kitos, kovos vykusios visame Lietuvos plote? O 1941 m. partizanų sukilimas prieš bolševikus, mūsų bataljonų kovos rytų fronte 1941-44 metais. Pagaliau didysis tautos pasipriešinimas antrosios bolševikų okupacijos metu?

“okias galime pasidaryti iš to išvadas? Tautos laisvė laikosi jos sąnų gyvybės kaina. Tauta būna laisva tol, kol jos vaikai nebijo ir ryžtasi mirti už jos laisvę. Čia būtina pabrėžti dar vieną faktą. Jokios derybos bei sutartys, jokia aukštoji diplomatija nieka-

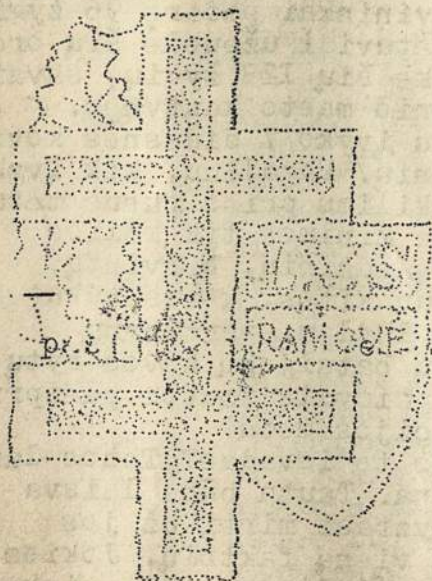
15.6.1961 m. Adelaidės Lietuvių Žinios 12 psl.

da Lietuvai nebuvo naudingos, kol nebuvo paremtos valstybine jėga. Visokiais būdais ir priemonėmis galima ir reikia kovoti dėl Lietuvos laisvės atgavimo ir išlaikymo; bet svarbiausia priemonė, kaip praecityje, taip ir dabar, liks karinė jėga. Tik tada, kai diplomato užnugarį atsistoja ginkluotas kareivis, kitos valstybės ima su šiuo diplomatu skaitytis ir pripažinti jo reikalavimų teisėtumą. Taip bus ir ateityje.

Mūsų, atsargos karių, pareiga rūpintis, kad tauta visą laiką turetų kariniai naiteikusių ir pasiryžusių už tautos laisvę ir nepriklausomybę kovoti ir mirti vyrų. Mums likimas buvo nepalankus. Mes savo pareigos neatlikome, savo priesaikos mirti už tautos laisvę neištesėjome. Bet dėl to mes nesame kalti. Tačiau, kol gyvi turime būti pasiruošę patys ir paruošti ko didesnių vyrų skaičių kariais, kad ateity būtų kas kovotų už savo tautos laisvę. Kai kas galvoja, kad mes kaip kariai jau esame per seni. Tai tiesa. Bet nė vienas nesame per senas mirti už savo tautą, už jos žemę ir laisvę.

J. Jasys

L.V.S. Ramovės ženkliukas,
dešimtmečio poga išleistas
viso pasaulio ramovėnams.

RENKAMOS AUKOS PROF. St. KAIRIUI-KAMINSKUI

Iš Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Adelaidės skyriaus gautas šitoks atsišaukimas:

"Mieli Adelaidės Lietuviai,

Prof. St. Kairys-Kaminskas, vienas pirmųjų lietuvių tautinio atgimimo metais, skatinęs tautiečius atsikratyti maskolių jungo ir kvietęs žengti savu, lietuvišku keliu. Jis atsidejęs platino lietuvišką spaudą draudimo laikais. 1905 metais jis buvo Didžiojo Vilniaus Seimo atstovas, o 1918 metais veiklus Lietuvos Tarybos narys ir Vasario 16 d. Nepriklausomybės akto signataras, vėliau aktyvus Lietuvos Valstybės kūrėjas, mūsų didžiųjų miestų statytojas, Vytauto Didžiojo Universiteto profesorius. II-jo pasaulinio karo metu jis kovojo prieš bolševikų ir vokiečių okupacijas. Savo nuosirdžiu pasišventimu tautai jis iškilo į garbingųjų mūsų tautos vyrų pirmąsias eiles. Jo kovos dvasia ir šiandien nera sumažėjęs, bet jo jėgos ir sveika apsilpo.

Sunki-liga nutrauke jo normalų gyvenimą, o operacija, po kurios jis neteko kojos, paverte jį invalidu. Neturėdamas jokių išteklių, šiandien jis yra artimųjų draugų globoje ir savo saulelydį leidžia be šeimos, nes žmona po Sibiro tremties ir kančių yra mirusi.

Mieli lietuviai! Garbingas profesorius reikalingas skubios paramos. Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Adelaidės skyrius, pritariant ALB Adelaidės Apylinkės Valdybai, išsiuntinejo visoms organizacijoms aukų lapus ir prašo mielus tautiečius paremti Vasario 16 d. akto signatarą prof. Stepa Kairį-Kaminską aukojant pagal išgales. Vajus truks iki liepos 15 d. Aukotojai bus skelbiami spaudoj. Paaukoję £3 ir daugiau, gaus jo parašytą knygą "Lietuva Budo".

Dipl. Inž. A. Pacevičius, pirmininkas
Mech. Inž. J. Riauba, sekretorius".

* = + = + = + = + = + = +

Lietuviai inžinieriai Adelaidėje

Iš Sąjungos pirmininko A. Pacevičiaus pranešimo, padaryto bendruomeninių organizacijų pasitarime patirta, kad P. Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Adelaidės skyriuje yra 17 tikrųjų narių ir 10 narių-kandidatų (7 architektai, 7 stat.inžinieriai, 7 mech.inžinieriai, 3 geodezijos inžin., 2 elektrotechnikos ir 1 elektronikos).

S A V U K E L I U

Jonas VOSYLIUS, "ATLANTIC" garažas,
Tapleys Hill Rd, Royal Park, Tel. 45-5054

Netoli Philips fabriko, naujame gražiai įrūštame garaže darbuojasi mūsų tautietis J. Vosylius. Atvykęs Adelaiden 1949 m., privalomąją darbo sutartį atliko tekstilės įmonei, o 1952 m. perėjo dirbti į Motors Ltd. kaip mechanikas. Šio amato Vosylius mokesi Lietuvoje ir Vokietijoje. 1956 m. perėjo dirbti į H. Martin transporto firmą kaip tos firmos automašinių vyr. mechanikas-prižiūrėtojas. Tuo pačiu laiku jis jau remontuodavo mašinas privačiai savo namuose.

1959 m. liepos mėn. J. Vosylius išsinuomavo iš "Atlantic" firmos benzino stotį-garažą dabartinėje vietoje ir perėjo į savarankų biznį. Kaip ir visose benzino stotyse, taip ir čia J. Vosylius verčiasi benzino, žibalo, tepalų, padangų, baterijų ir įvairių auto reikmenų pardavimu, auto mašinių tepimu bei remontu. Apylinkeje gyvena daug naujųjų ateivių, jų tarpe apskčiai lietuvių, kurie maloniai naudojami rūpestingais ir sąžiningais J. Vosylius garažo patarnavimais.

J. Vosylius savo pasirinkimu yra patenkintas, prisiramdydamas sau pagalbininkų garaže, verčiasi neblogai. Jei gu mes laikytumes principo, kad savi pas savus, mūsų tautietis Vosylius, kaip ir kiti į savarankišką darbą pereję lietuviai, galėtų savo įmones plesti ir patarnavimus gerinti. Ieškodami kokių nors patarnavimų, visada turetume pirmiausia pagalvoti apie savo tautiečius ir į juos kreiptis.

J.M.

MOTERŲ SEKCIJOS PADĖKA

Moteryų Sekcijos Valdyba nuoširdžiausiai dėkoja visiems, prisidėjusiems prie jungtinio baltiaus gegužės 13 d., kurio pėlnas buvo skiriamas Lietuvių Namų pagražinimui. Ypatinai dėkojama p.p.P. ir I. Gavelienems, Nikai Gurskienei, Morkūnienei, Visockienei, Leščinskienei, Laurinaitienei, Martinkienei, Petruškevičienei už skanėstus bufetui, Bernaičiui, Garbaliuskui, Grigoniui, Jonui Lapšiui, Launikaičiui, Maželiui, Šatkui ir visiems, kurie į balių atsilankė.

Nuoširdus ačiū p.p. Vladui ir Marijai Petkūnams už padovanotą virtuves spintą, kėdes ir siuvamą mašiną.

Moteryų Sekcijos Valdyba

SPORTAS ADELAIDĖJE

Krepšinis

Moterų I-ji paskutinės dvejas rungtynes (prieš latvių ASK ir Adelaidę) įtraukę į savo laimėjimų sąrašus, nors buvo sportinėje spaudoje speliuojimų, kad vytištes pralaimės.

Abi nugalėtos komandos yra gana kovingos ir mūsiškems teko gerokai pasitempti. Paskutinėse rungtynėse prieš Adelaidę visa Vyties komanda pasirodė tikrai gerai. Pačioje rungtynių pradžioje susižaidė Pečiulytė. Yra vilties, kad sekanciom rungtynėm ji pasveiks. Už pažangą reikia pasveikinti M. Keltaitę, Siukšterytę, Kitienę ir Radzevičiutes. R. Andriušytė atrodo pavargusi ir laiku negrįždavo atgal.

Moterų II-ji laimėjo prieš Adelaidės mokytojų seminariją (21:18) ir pralaimėjo prieš Forbes (31:33). Pirmose rungtynėse abi komandos neparodė lygio, bet mūsiškes vistiek buvo stipresnės. Prieš Forbes teko žaisti be pakaitalų.

Vyties vyrų I-ji turėjo nusilenkti prieš West Adelaidę (45:57) ir prieš United Churches (55:75). Kelia susirūpinimo Gumbio šurenkamos baudos, po kurių jis toliau nebegali žaisti. Iš to niekam nėra naudos. Laikas ir visai komandai pagaltoti apie žaidimo lygio kėlimą.

Vyties vyrų II-ji irgi pralaimėjo prieš North Adelaidę (20:46) ir prieš U. Churches (31:51). Komanda nėra tokia jau silpna, tačiau visai neturi metimų ir prameta net iš po krepšio. Jei vyrai galvoja toliau žaisti, privalo daugiau dirbti. Stebint rungtynes atrodo, kad mūsų vyrai nešiojasi sviedinį kaip karštą bulvę, nesipasuoja ir, vos pagavę kamuolį, iš bet kurios vietos meta jį krepšio linkui.

Vyties trečioji (jauniai) dar eina be pralaimėjimų. Paskutiniu laiku jie nugalėjo North Adelaidę (48:14) ir WPTC (32:18). Jie pirmauja savo grupėje, tačiau jauniams tenka atsiminti, kad australai energingai treniruoja ir mokosi iš pralaimėjimų.

Šachmatai

Mūsų šachmatininkai rungsi su University II ir rungtynės pralaimėjo santykiu 2:3. Antroji komanda, neturėjusi žaidynių, pirmauja B grupėje.

J O N I N I Ų B A L I U S

Įdomus ir nuotaikingas Joninių Balius, kurių rengia Vyties klubas, įvyks Lietuvių Namuose birželio 24 d. 7.30 vakare. Laukiami ir visi Jonai savo varduvems atšvęsti.

PAVERGTOS TĖVYNĖS MUZIKA

Birželio 25 d. 4 val. popiet Lietuvių Namuose Kultūros Fondas rengia kultūrinę popietę, pavadintą "Pavergtos Tėvynės muzika". Programoje: ištraukos iš naujausių lietuviškų operų, dainos ir modernioji muzika. Visi muzikos kūriniai visiskai nauji ir daug kam negirdėti. Visi adelaidiškiai, o ypač jaunimas, nuoširdžiai kviečiami atsilankyti. Įėjimas nemokamas. Veiks Moterų Sekcijos bufetas.

Kultūros Fondon Valdyba

LIEPOS 8 Dieną SPAUDOS BALIUS

Visi mieli A. L. Ž. skaitytojai prašomi atsiminti Liepos aštuntosios dieną. Tą dieną Lietuvių Namuose rengiamas pirmas "Adelaidės Lietuvių Žinių" spaudos balius su spaudos baliams būdingais netiketumais (spaudos antimis, karikatūromis ir t. t.). Moterų Sekcija maloniai sutiko aprūpinti svečius atitinkamu bufetu. Gerimai pasirinktinai. Nuotainkinga kapela. Kiekvienas svečias gaus specialų humoristinį leidinį "A. L. Ž. Baliaus Informacija". Pakvietimai gaunami pas platintojus. Juos taip pat galima užsisakyti telefonais: LF 5945, 31-2712, 46-3283 ir JL4458. Nuoširdžiai patariame iš anksto užsisakyti staliukus nurodytais telefonais.

Baliaus Rengimo Komisija

- - o o o - -

JONU DĖMESIUI. Jūsų vardinėms, tikriausiai reikalinga Lietuviško krupniko, Vysninės, Slyvinės ir Stumbrinės. Paskambinę S. Liaksui tel. LU 6335, šiuos populiarius gerimus gausite urmo kainomis. Vaisvandeniai irgi žymiai pigiau.

= + = + = + =

"Ramovės" specialus priedas, telpas šio numerio 5-12 puslapiuose, yra parengtas, suredaguotas ir įrašytas į matričias pačių ramovenų jėgomis. "A. L. Ž." redakcija prie šito darbo niekuo nepriširdėjo. Visą čia telpančią medžiagą tenka laikyti oficialia "Ramovės" informacija, kuri pateikiama skaitytojams dešimtmečio proga.

REDAKCIJA:

21 Selby St., Grassmere, S. A.

LF 5945

ADMINISTRACIJA:

56 Edward St., Norwood, S. A.

31-2712